

WOJEWODA OPOLSKI

ul. Piastowska 14
45-081 Opole

Opole, 9 lutego 2026 r.
PS.I.431.4.24.2025.WM

**Pani
Joanna Wrębiak
Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Skarbimierzu
ul. Parkowa 12
49-318 Skarbimierz**

Wystąpienie pokontrolne

I. Dane identyfikacyjne kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarbimierzu
ul. Parkowa 12, 49-318 Skarbimierz

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

art. 28. ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U z 2025 r. poz. 428); art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438 ze zm.); art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224 ze zm.).

3. Zakres kontroli:

1) przedmiot kontroli: realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹;

2) okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2024 r. do dnia kontroli.

4. Rodzaj kontroli: kompleksowa.

5. Tryb kontroli: zwykły.

6. Termin kontroli: 14-15 października 2025 r.

¹ Dalej nazywana „ustawą”.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Wojciech Medoliński** - Inspektor Wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – kierownik zespołu kontrolnego;
- **Jakub Krajewski** - Inspektor Wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

8. Kierownik jednostki kontrolowanej:

Pani Joanna Wrębiak – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarbimierzu, pełniącą tę funkcję od dnia 8 marca 1993 r.

II. Ocena skontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarbimierzu² w kontrolowanym zakresie.

W toku kontroli badano następujące zagadnienia:

- prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;
- zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem;
- sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom;
- sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- realizację przekazywania informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;

² Nazywanego dalej „OPS w Skarbimierzu”

- przyjęcie oświadczenia dotyczącego stanu zadłużenia dłużników alimentacyjnych, w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela oraz oświadczenia zawierającego wysokość odzyskanych środków;
- realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Zastrzeżenia kontrolerów dotyczyły:

- formułowania nieprecyzyjnej podstawy prawnej przez organ, zarówno w odniesieniu do ustawy jak i aktu wykonawczego, co narusza art. 107 § 1 k.p.a.;
- braku wydruku metryk w aktach spraw w momencie rozpoczęcia czynności kontrolnych w jednostce, co narusza art. 66a ust. 3 k.p.a.;
- braku wezwania wnioskodawców do uzupełnienia nieprawidłowo złożonych wniosków, co narusza § 7 ust. 1 rozporządzenia;
- bezczynności organu w przypadku braku odpowiedzi na wniosek do centralnej ewidencji kierowców, co może wywoływać negatywne skutki dla realizacji czynności art. 5 ustawy;
- przewlekłości OPS w Skarbmierzu w przedmiocie wezwania dłużników alimentacyjnych do stawiennictwa na wywiad, w związku z pozyskaniem wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego;
- uzasadniania decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów przewidzianych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie decyzji, którymi organ nie był jeszcze związany, co narusza art. 110 § 1 k.p.a.
- wydania decyzji administracyjnej przed upływem terminu, który został wyznaczony dla strony na zapoznanie się z aktami sprawy, uzyskanie wyjaśnień oraz złożenie wniosków, co narusza art. 10 § 1 k.p.a.;
- prowadzenia metryk spraw administracyjnych w sposób niezgodny z art. 66a § 2 k.p.a.

Nie wniesiono zastrzeżeń w zakresie:

- prawidłowości upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania

świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych;

- realizacji przekazywania informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie;
- realizacji obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków do budżetu państwa oraz sposób wykorzystania 40% odzyskanych od dłużnika alimentacyjnego środków.

Ustalenia kontroli

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 18 września 2025 r. OPS w Skarbimierzu przyjął **31** wniosków o przyznanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego. W postępowaniach zainicjowanych tymi wnioskami organ wydał **30** decyzji przyznających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz **1** decyzję odmawiającą prawa do świadczeń. W okresie poddanym kontroli została również wydana **1** decyzja w przedmiocie nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Od żadnej z wydanych w powyższym zakresie decyzji nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

Na dzień kontroli w OPS w Skarbimierzu nie odnotowano sytuacji, w której w stosunku do osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub osoby pobierającej to świadczenie uzyskano by informację o marnotrawieniu tych środków, co powodowałoby konieczność zmiany formy świadczenia z pieniężnej na rzeczową.

W trakcie kontroli weryfikacji poddano dokumentację **20** postępowań (64,5%), zakończonych wydaniem decyzji o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dokumentację **1** postępowania (100%) zakończonego wydaniem decyzji odmawiającej prawa do tych świadczeń oraz dokumentację **1** postępowania zakończonego wydaniem decyzji w przedmiocie nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Dokumentację objętą kontrolą sprawdzono pod względem zasadności przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, weryfikacji tego prawa oraz sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tych świadczeń oraz terminowości ich wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- 1) by ustalona zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej była niższa niż 100 zł, o którym mowa w art. 9 ust. 2b ustawy;
- 2) ustalenia prawa do świadczeń osobie uprawnionej pozostawiającej pod opieką opiekuna prawnego, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy;
- 3) umorzenia przez organ właściwy dłużnika należności, o których mowa w art. 30 ust. 1 ustawy;
- 4) umorzenia przez organ właściwy wierzyciela należności, o których mowa w art. 30 ust. 2 ustawy.

1. Prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrolowanej do prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenia postępowań i wydawania decyzji w stosunku do dłużników alimentacyjnych

Wójt Gminy Skarbimierz, w drodze zarządzenia z dnia 14 czerwca 2010 r. nr ZW/0151/44B/RSO-12/2010 upoważnił Kierownika OPS w Skarbimierzu do prowadzenia postępowań administracyjnych i wydawania w imieniu Wójta Gminy Skarbimierz decyzji administracyjnych w odniesieniu do postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych.

W dniu przeprowadzenia kontroli w OPS w Skarbimierzu upoważnieniami Wójta Gminy Skarbimierz do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, z wyłączeniem wydawania w tych sprawach decyzji, dysponował również starszy inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz inspektor ds. świadczeń rodzinnych. Powyższe zostało udzielone w drodze zarządzeń Wójta Gminy Skarbimierz z dnia 8 grudnia 2017 r. nr ZW/0050/124A/RSO-14A/2017 oraz zarządzenia z dnia 1 lutego 2023 r. nr ZW/0050/21A/RSO-4A/2023.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w opisanym wyżej zakresie.

2. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów pod względem zgodności z obowiązującym prawem

W trakcie kontroli stwierdzono, że wydane decyzje zawierają prawidłowe oznaczenie organu właściwego. Zgodnie z art. 2 pkt 10 w związku z art. 12 ust. 1

ustawy – postępowanie w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego prowadzi organ właściwy wierzyciela, którym jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo nastąpiło w formie decyzji administracyjnej.

We wszystkich analizowanych przypadkach świadczenia z funduszu alimentacyjnego zostały przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1a ustawy, w związku z art. 9 ust. 1 ustawy.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w każdym przypadku zostały przyznane w prawidłowej wysokości, tj. zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy.

W przypadku ustalania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ przyznawał takie prawo, gdy spełniony został warunek wynikający z art. 9 ust. 2 ustawy, tj. gdy dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekraczał kwoty 1209,00 zł.

W przypadku 2 postępowań poddanych kontroli doszło do sytuacji przekroczenia kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, skutkiem czego zastosowanie miał art. 9 ust. 2a ustawy. Nie zgłasza się jednocześnie zastrzeżeń w przedmiocie ustaleń poczynionych przez pracowników OPS w Skarbimierzu, których celem było określenie wysokości uzyskanego dochodu przez wnioskodawców oraz zasadności zastosowania art. 9 ust. 2a ustawy.

W przypadku utraty dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy lub po tym roku, ustalając ich dochód, organ nie uwzględnił dochodu utraconego, co jest zgodne z art. 9 ust. 3 ustawy.

W sytuacji uzyskania dochodu przez członka rodziny w roku kalendarzowym poprzedzającym okres świadczeniowy dzielono osiągnięty w tym roku dochód przez liczbę miesięcy, w których był uzyskiwany, jeżeli dochód ten był uzyskiwany w okresie, na który ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, co jest zgodne z art. 9 ust. 4 ustawy.

Przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego każdorazowo następowało w drodze decyzji administracyjnej. Decyzje poddane kontroli zawierały wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. W podstawach prawnych decyzji przywołano przepisy ustawy, Kodeksu postępowania administracyjnego oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia

7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1341)³.

Organ, w przypadku wszystkich decyzji przyznających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego poddanych kontroli, przytaczając tekst rozporządzenia, czynił to bez podziału na poszczególne jednostki redakcyjne mające zastosowanie w przedmiotowej sprawie. Zgodnie treścią art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a. jednym z elementów składowych decyzji administracyjnej jest powołanie jej podstawy prawnej. Powołanie podstawy prawnej to przytoczenie przepisów prawa materialnego, na których organ administracji publicznej oparł swoje rozstrzygnięcie. Za nieprawidłowe uznaje się powołanie w decyzji administracyjnej jedynie tytułu rozporządzenia, bez wskazania określonego jej przepisu, bowiem nie może to być uznane za określenie podstawy prawnej podjętej decyzji. W orzecznictwie sądowo-administracyjnym wskazuje się bowiem, że podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów zarówno prawa formalnego, jak i materialnego oraz z powołaniem źródeł jego publikacji⁴. Jeżeli przepis, który stanowi podstawę prawną decyzji jest podzielony na wewnętrzne jednostki redakcyjne (ustępy, punkty, paragrafy albo innego rodzaju jednostki redakcyjne), to koniecznym jest wskazanie w decyzji odpowiedniej jednostki redakcyjnej rzeczonego przepisu⁵.

Zastrzeżenia co do konstrukcji podstawy prawnej wydawanych decyzji odnoszą się również do przywołanych przepisów ustawy, z tą różnicą, że organ nie precyzował jakie punkty przytaczanych artykułów mają zastosowanie w indywidualnie rozpatrywanych sprawach, np. poprzez powołanie się wyłącznie na art. 2, art. 9 oraz art. 15 ustawy.

Wszystkie decyzje wydane w poddanych kontroli postępowaniach zawierały uzasadnienie. W odniesieniu do decyzji przyznających prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego organ sporządzał uzasadnienia w sposób naruszający postanowienia art. 107 § 3 k.p.a., w myśl którego uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których

³ Nazywanego dalej „rozporządzeniem”

⁴ por. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 08.04.1999 r. sygn. akt. III SA 8192/98 oraz Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10.10.2007 r. o sygn. akt II GSK 177/07

⁵ por. Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 24.04.1983 r. sygn. akt II SA 20/83

innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa. Zgodnie z treścią art. 75 § 1 k.p.a. dowodem w postępowaniu administracyjnym jest wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem, w szczególności dokumenty, zeznania świadków, opinie biegłych oraz oględziny. Obowiązek wskazania w uzasadnieniu decyzji administracyjnej dowodów, na których oparł się organ przy ustalaniu stanu faktycznego, wyszczególniony w art. 107 § 3 k.p.a., stanowi przejaw realizacji wyrażonej w art. 11 k.p.a. zasady przekonywania oraz ujętej w art. 8 k.p.a. zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa oraz świadomości i kultury prawnej obywateli. Organ administracji publicznej powinien zająć stanowisko wobec całego materiału zebranego w toku postępowania oraz uzasadnić jasno i należycie swoje stanowisko, a w szczególności uzasadnić, na jakiej podstawie uznał pewne fakty za prawdziwe⁶.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

3. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony. Poddana kontroli dokumentacja każdorazowo zawierała wniosek zgodny z wymogami art. 15 ust. 3 ustawy, zawierający:

- 1) dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz o ile wnioskodawca posiada - adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu;
- 3) oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, oraz zaświadczenia lub oświadczenia i inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia z funduszu alimentacyjnego będącego przedmiotem wniosku, zgodnie z wymogami art. 15 ust. 4 ustawy.

⁶ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 października 2021 r. sygn. akt I GSK 503/21

OPS w Skarbimierzu, prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności odpowiednio dane wnioskodawców oraz członków ich rodzin, o których mowa art. 15a ust. 1 ustawy.

Zastrzeżenia budzi kwestia realizacji przez organ postanowień art. 66a k.p.a. Zgodnie z treścią art. 66a ust 1 i 3 k.p.a. w aktach sprawy zakłada się metrykę sprawy oraz metryka sprawy, wraz z dokumentami, do których odsyła, stanowi obowiązkową część akt sprawy i jest na bieżąco aktualizowana. W momencie rozpoczęcia czynności kontrolnych w jednostce zespół kontrolny stwierdził brak obecności metryk prowadzonych przez OPS w Skarbimierzu spraw w aktach postępowań poddanych kontroli. Zgodnie z powyższym przepisem metryka sprawy, założona oraz prowadzona w sposób zgodny z postanowieniami rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 6 marca 2012 r. w sprawie wzoru i sposobu prowadzenia metryki sprawy (Dz. U. z 2012 r. poz. 250), stanowi obowiązkową część akt oraz jest na bieżąco aktualizowana. Biorąc pod uwagę fakt, iż postępowania w przedmiocie przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego były prowadzone przez OPS w Skarbimierzu na piśmie utrwalone w postaci papierowej, wydruk metryki prowadzonej w dedykowanym do tego systemie informatycznym lub odręcznie przez pracownika merytorycznego powinien zostać dołączony do akt prowadzonego postępowania. Należy nadmienić, że w trakcie czynności kontrolnych prowadzonych w jednostce akta spraw zostały uzupełnione o brakujące metryki przez pracownika merytorycznego, zatem powyższe stanowi uchybienie w przedmiocie realizacji zadań wynikających z ustawy przez OPS w Skarbimierzu, niemające rozstrzygającego wpływu na wynik przedmiotowej kontroli.

Po zapoznaniu się z treścią metryk dołączonych do akt prowadzonych postępowań, zespół kontrolny zgłasza ponadto następujące zastrzeżenia:

- a) metryka dołączona do akt sprawy zakończonej wydaniem decyzji zmieniającej z dnia 16 grudnia 2024 r. nr GOPS.530.4.1.FA.2024 uwzględnia jednocześnie czynności podejmowane w postępowaniu zakończonym wydaniem decyzji przyznającej prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z dnia 26 września 2024 r. nr GOPS.530.4.FA.2024, metryka nie uwzględnia jednocześnie faktu wszczęcia postępowania przez organ, jedynie czynności

dokonane w związku z weryfikacją prawa do świadczeń oraz przygotowanie i zatwierdzenie decyzji zmieniającej;

- b) metryka dołączona do akt sprawy zakończonej wydaniem decyzji zmieniającej z dnia 13 grudnia 2024 r. nr GOPS.530.13.1.FA.2024 uwzględnia jednocześnie czynności podejmowane w postępowaniu zakończonym wydaniem decyzji przyznającej prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z dnia 18 listopada 2024 r. nr GOPS.530.13.FA.2024;
- c) metryka dołączona do akt sprawy zakończonej wydaniem decyzji odmownej w przedmiocie przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z dnia 1 października 2025 r. nr GOPS.530.1.FA.OD.2025 nie uwzględnia informacji o przekazaniu stronie zawiadomienia z art. 79a § 1 k.p.a. chociaż dokumentacja zgromadzona w sprawie potwierdza fakt dokonania wysyłki.

Zgodnie z treścią art. 66a § 2 k.p.a. w treści metryki sprawy wskazuje się wszystkie osoby, które uczestniczyły w podejmowaniu czynności w postępowaniu administracyjnym oraz określa się wszystkie podejmowane przez te osoby czynności wraz z odpowiednim odesłaniem do dokumentów określających te czynności. Stwierdzone przez zespół kontrolny braki w wymienionych metrykach uzasadniają stwierdzenie, iż dyspozycja wyrażona w powyższym przepisie k.p.a. nie została wypełniona przez OPS w Skarbimierzu. Dodatkowo należy zauważyć, że wydanie decyzji administracyjnej w trybie przewidzianym przez art. 24 ustawy wz. z art. 155 k.p.a., tj. zmiana przez organ decyzji ostatecznej w związku z np. zmianą sytuacji rodzinnej lub majątkowej osoby uprawnionej do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, następuje w następstwie przeprowadzenia odrębnego postępowania administracyjnego, zatem zasadnym jest, aby czynności dokonywane w ramach przedmiotowego postępowania zostały ujęte na odrębnych metrykach.

Zastrzeżenia budzi również kwestia braku wezwania wnioskodawców przez organ do uzupełnienia nieprawidłowo złożonego wniosku, zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia. W przypadku wniosków zakończonych wydaniem decyzji przyznających świadczenia z funduszu alimentacyjnego z dnia 23 września 2024 r. nr GOPS.530.2.FA.2024, decyzji z dnia 2 października 2024 r. nr GOPS.530.9.FA.2025, decyzji z dnia 2 października 2024 r. nr GOPS.530.10.FA.2025, decyzji z dnia 18 listopada 2024 r. nr GOPS.530.13.FA.2025 oraz decyzji odmownej z dnia 1 października 2025 r. nr GOPS.530.1.FA.OD.2025, wnioskodawcy nie uzupełniali informacji odnośnie zamiaru nauki w szkole w kolejnym roku szkolnym (cz. II pkt 2 wniosku). W przypadku wszystkich wniosków

zakończonych wydaniem przytoczonych decyzji wniosek została złożony w imieniu małoletniej osoby uprawnionej przez przedstawiciela ustawowego. Biorąc pod uwagę fakt, iż powyższe oświadczenie służy ustaleniu prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, brak wezwania wnioskodawców przez OPS w Skarbimierzu celem uzupełnienia powstałych braków należy uznać za uchybienie w przedmiocie realizacji przez OPS w Skarbimierzu zadań wynikających z ustawy.

Stwierdzono ponadto braki we wnioskach:

- a) z dnia 26 sierpnia 2024 r., zakończonego wydaniem decyzji z dnia 26 września 2024 r. nr GOPS.530.4.FA.2024, gdzie błędnie wskazano okres świadczeniowy którego dotyczył wniosek – okres 2025/2026 zamiast 2024/2025;
- b) z dnia 29 sierpnia 2025 r., zakończonego wydaniem decyzji z dnia 12 września 2025 r. nr GOPS.530.5.FA.2025, nie wskazano bowiem nazwy organu właściwego prowadzącego postępowanie oraz nie wyszczególniono załączników wniesionych przez wnioskodawcę wraz z wnioskiem;
- c) z dnia 22 sierpnia 2024 r., zakończonego wydanie decyzji z dnia 23 września 2024 r. nr GOPS.530.2.FA.2024, gdyż nie wskazano nazwy organu właściwego prowadzącego postępowanie oraz nie uzupełniono pól wyboru odnoszących się do uzysku/utruty dochodu;
- d) z dnia 30 września 2024 r., zakończonego wydaniem decyzji z dnia 2 października 2024 r. nr GOPS.530.10.FA.2025 oraz wniosku z dnia 30 września 2024 r., zakończonego wydanie decyzji z dnia 2 października 2024 r. nr GOPS.530.9.FA.2025, gdzie błędnie wskazano komornika sądowego jako organ właściwy prowadzący postępowanie, nie określono relacji jednego z członków rodziny do osoby uprawnionej, a także nie wskazano właściwego miejscowo oddziału ZUS w przypadku organu, do którego opłacane są składki na ubezpieczenie zdrowotne za wnioskodawcę oraz członków rodziny (cz. I pkt 4 wniosku);

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

4. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnych świadczeń z funduszu alimentacyjnego wnioskodawcom

W kontrolowanych sprawach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z wniosków złożonych od dnia 1 sierpnia 2024 r. do dnia 31 października 2024 r. ustalano na okres świadczeniowy, tj. od dnia 1 października 2024 r. do dnia 30 września 2025 r. W pozostałych przypadkach prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustalano do końca właściwego okresu świadczeniowego (2023/2024

dla wniosków złożonych pomiędzy 1 stycznia 2024 r. a 31 lipca 2024 r. bądź 2024/2025 dla wniosków złożonych od 1 listopada 2024 r.) poczynawszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, co jest zgodne z art. 18 ust. 1 ustawy.

W 2 spośród 20 postępowań zakończonych przyznaniem świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej została dokonana przed doręczeniem stronie decyzji przyznającej prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Omawiana okoliczność miała miejsce w przypadku postępowań zakończonych wydaniem następujących decyzji:

- decyzji przyznającej świadczenia z funduszu alimentacyjnego z dnia 17 stycznia 2024 r. nr GOPS.530.27.FA.2024;
- decyzji przyznającej świadczenia z funduszu alimentacyjnego z dnia 16 grudnia 2024 r. nr GOPS.530.4.1.FA.2024.

Powyższe stanowi naruszenie przepisu art. 110 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organ administracji publicznej, który wydał decyzję, jest nią związany od chwili jej doręczenia lub ogłoszenia, o ile kodeks nie stanowi inaczej. Zgodnie z orzecznictwem sądów administracyjnych decyzja procesowa jako akt podjęty, a następnie uzewnętrzniony przez jego wydanie, nabiera cech decyzji administracyjnej przez zakomunikowanie treści tego aktu stronie. Dopóki nie zostanie zakomunikowana stronie, dopóty jest aktem nie wywierającym żadnych dla strony skutków. Uzewnętrznienie decyzji w stosunku do strony stwarza nową sytuację procesową (np. możliwość wniesienia odwołania). Doręczenie lub ogłoszenie decyzji stanowi jej wprowadzenie do obrotu prawnego. Od tego dopiero momentu decyzja wiąże organ administracji publicznej i stronę⁷.

W przypadku decyzji z dnia 13 listopada 2024 r. nr GOPS.530.16.FA.2024 wydanej na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy, w przedmiocie przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, decyzja została wydana przed upływem terminu wyznaczonego dla strony na zapoznanie się ze zgromadzonym materiałem dowodowym oraz zgłoszenie żądań. W omawianej sprawie organ, z uwagi na przekroczenie kryterium dochodowego przez stronę oraz konieczność wydania decyzji z zastosowaniem art. 9 ust. 2a ustawy, tj. wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego w wysokości różnicy między kwotą świadczenia z funduszu

⁷ por. wyroku NSA z dnia 4.08.2022 r., sygn. akt III OSK 7246/21; wyroku NSA z dnia 12.01.2012 r., sygn. akt I OSK 1333/11; wyroku WSA w Opolu z dnia 3.09.2021 r., sygn. akt I SA/Op 125/21; wyroku WSA w Rzeszowie z dnia 20.11.2012 r., sygn. akt I SA/Rz 918/12.

alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie, wystosował do wnioskodawcy zawiadomienie z art. 10 § 1 k.p.a. w zw. z art. 79a § 1 k.p.a., wyznaczając 7-dniowy termin na zapoznanie się z kompletem zebranej dokumentacji oraz wniesienie uwag przed wydaniem decyzji. Zawiadomienie zostało odebrane przez stronę osobiście w dniu 8 listopada 2024 r., zaś przedmiotowa decyzja została wydana w dniu 13 listopada 2024 r. Uwzględniając zatem 7-dniowy termin wskazany przez organ w treści zawiadomienia należy stwierdzić, iż decyzja została wydana w okresie w którym stronie przysługiwała możliwość zapoznania się z treścią zebranego w toku postępowania materiału dowodowego oraz zgłoszenie ewentualnych żądań.

Zgodnie z art. 57 § 1 k.p.a. jeżeli początkiem terminu określonego w dniach jest pewne zdarzenie, przy obliczaniu tego terminu nie uwzględnia się dnia, w którym zdarzenie nastąpiło. Upływ ostatniego z wyznaczonej liczby dni uważa się za koniec terminu. W realiach postępowania zakończonego wydaniem wskazanej powyżej decyzji oznacza to możliwość wydania decyzji administracyjnej dopiero w dniu 18 listopada 2024 r. W przeciwnym wypadku dochodzi do naruszenia art. 10 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

5. Sposób i tryb postępowania w zakresie działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych na podstawie tytułu wykonawczego w przypadku bezskuteczności egzekucji

Według stanu na dzień 18 września 2025 r. Gmina Skarbimierz na obszarze swojego działania miała **39** dłużników alimentacyjnych. W trakcie kontroli weryfikacji poddano dokumentację **20** dłużników alimentacyjnych, która dotyczyła:

- **12** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest Wójt Gminy Skarbimierz, zaś organem właściwym wierzyciela jest organ innej gminy;
- **5** dłużników alimentacyjnych, dla których organem właściwym dłużnika jest organ innej gminy, zaś organem właściwym wierzyciela jest Wójt Gminy Skarbimierz;

- **3** dłużników alimentacyjnych, dla których zarówno organem właściwym dłużnika, jak i wierzyciela pozostaje Wójt Gminy Skarbimierz.

W wyniku przeprowadzonej analizy dokumentacji dłużników alimentacyjnych ustalono, że:

- 1) zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy realizowany był obowiązek polegający na przeprowadzaniu wywiadu alimentacyjnego, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbierano również od dłużników oświadczenie majątkowe. W **12** sprawach, w których organem właściwym dłużnika był Wójt Gminy Skarbimierz oraz w **3**, w których występował jako organ właściwy wierzyciela, jak i dłużnika, dłużnik został wezwany do stawiennictwa w OPS w Skarbimierzu w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. W **9** przypadkach dłużnicy nie podjęli wezwania (przesyłki były dwukrotnie awizowane, po czym następował skutek określony w art. 44 § 4 k.p.a.). Wezwanie zostało doręczone w przypadku **6** dłużników alimentacyjnych, z czego **3** stawilo się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, zostały również od nich odebrane oświadczenia majątkowe;
- 2) zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy organ właściwy dłużnika przekazywał komornikowi sądowemu informacje mające wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności dane uzyskane podczas wywiadów alimentacyjnych oraz zawartych w oświadczeniach majątkowych dłużnika;
- 3) w **5** sprawach, w których organem właściwym dłużnika pozostawał Wójt Gminy Skarbimierz, a dłużnik alimentacyjny nie stawil się w wyznaczonym terminie na wywiad alimentacyjny, OPS w Skarbimierz nie wszczynał postępowania w przedmiocie uznania dłużnika za osobę uchylającą się od zobowiązań alimentacyjnych, bowiem wydane w przeszłości decyzje w przedmiotowej sprawie względem dłużników pozostawały w mocy. W **4** sprawach OPS w Skarbimierzu wszczął postępowania w przedmiocie uznania dłużnika za osobę uchylającą się od zobowiązań alimentacyjnych, we wszystkich przypadkach zakończone wydaniem stosownych decyzji;
- 4) w każdej ze spraw organ właściwy dłużnika na podstawie art. 6 ustawy informował organ właściwy wierzyciela oraz komornika sądowego o podjętych działaniach wobec dłużnika alimentacyjnego oraz ich efektach;
- 5) zgodnie z art. 27 ust. 7 ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile jego adres zamieszkania był znany, oraz

- organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej oraz informację o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy;
- 6) zgodnie z art. 27 ust. 7a ustawy organ właściwy wierzyciela przekazywał organowi właściwemu dłużnika informacje o zobowiązaniach wynikających z tytułu należności z świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy.

W przypadku działań podejmowanych wobec dłużnika alimentacyjnego w sprawie nr GOPS.531.529.2024.PW (numer wezwania na wywiad alimentacyjny) wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego z gminy właściwej wierzyciela wpłynął do OPS w Skarbimierzu w dniu 8 listopada 2024 r., zaś wezwanie do stawiennictwa na wywiad alimentacyjny zostało wysłane dłużnikowi w dniu 17 grudnia 2024 r. W ocenie organu kontrolnego opóźnienie w realizacji postanowień art. 4 ustawy przez OPS w Skarbimierzu może wpływać na skuteczność działań podejmowanych wobec dłużnika, a w konsekwencji samej egzekucji należności alimentacyjnych.

Analogiczne opóźnienie w podjęciu działań wynikających z art. 4 ustawy miało miejsce również w aktach sprawy nr GOPS.531.531.2024.PW (numer wezwania na wywiad alimentacyjny), jednakże w przedmiotowej sprawie OPS w Skarbimierzu przekazał dodatkowo w dniu 16 kwietnia 2025 r. wniosek do centralnej ewidencji kierowców celem ustalenia, czy dłużnik posiadał uprawnienia do kierowania pojazdami, lecz na dzień przeprowadzenia czynności kontrolnych w jednostce nie wpłynęła odpowiedź ze strony Ministerstwa Cyfryzacji.

Wobec powyższego wnosi się zastrzeżenia w opisanym wyżej zakresie.

- 6. Stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych w stosunku do których jednostka kontrolowana jest organem właściwym wierzyciela, wysokość odzyskanych środków oraz przekazywanie informacji o zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego do wszystkich istniejących biur informacji gospodarczej znajdujących się w wykazie**

Zgodnie z art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy organ właściwy wierzyciela, który wypłacał świadczenia przyznawane w przypadku bezskuteczności egzekucji

alimentów przekazuje do biura informacji gospodarczej informację gospodarczą o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy. Zgodnie z oświadczeniem z dnia 14 października 2025 r., złożonym przez Kierownika OPS w Skarbimierzu, obowiązek ten jest regularnie realizowany.

Z przedłożonych danych wynika, iż na dzień 14 października 2025 r. stan zadłużenia dłużników alimentacyjnych w Gminie Skarbimierz wynosił **3 305 720,61 zł**. W okresie od 1 stycznia 2024 r. do 14 października 2025 r. od dłużników alimentacyjnych wyegzekwowano kwotę **201 930,18 zł**, w tym:

- 45 833,86 zł - kwota stanowiąca dochód budżetu państwa (60% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 30 555,81 zł - kwota stanowiąca dochód własny gminy (40% wyegzekwowanych należności od dłużnika alimentacyjnego);
- 125 540,51 zł – wyegzekwowane odsetki stanowiące dochód budżetu państwa.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

7. Realizacja obowiązku przekazania 60% odzyskanych od dłużników alimentacyjnych środków do Budżetu Państwa oraz sposobu wykorzystania 40% odzyskanych od dłużników alimentacyjnych środków

Na podstawie analizowanej dokumentacji ustalono, że Wójt Gminy Skarbimierz wywiązuje się z wynikającego z art. 27 ust. 4 ustawy obowiązku przekazywania Wojewodzie Opolskiemu – stanowiących dochód budżetu państwa – 60% kwot (wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie) należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika OPS w Skarbimierzu z dnia 14 października 2025 r. 40% kwot należności wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych, stanowiących dochód własny gminy przeznaczane są na wynagrodzenie pracownika podejmującego w imieniu organu czynności, co czyni zadość realizacji obowiązku organu określonego w art. 27 ust. 6 ustawy.

Wobec powyższego nie wnosi się zastrzeżeń w przedmiotowym zakresie.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości

W trakcie kontroli stwierdzono:

1. Uchybienia, polegające na:

- 1) formułowaniu nieprecyzyjnej podstawy prawnej przez organ, zarówno w odniesieniu do ustawy jak i aktu wykonawczego, co narusza art. 107 § 1 k.p.a.;
- 2) braku wydruku metryk w aktach spraw w momencie rozpoczęcia czynności kontrolnych w jednostce, co narusza art. 66a ust. 3 k.p.a.;
- 3) braku wezwania wnioskodawców do uzupełnienia nieprawidłowo złożonych wniosków, co narusza § 7 ust. 1 rozporządzenia;
- 4) bezczynności organu w przypadku braku odpowiedzi na wniosek do centralnej ewidencji kierowców, co może wywoływać negatywne skutki dla realizacji czynności art. 5 ustawy;
- 5) przewlekłości OPS w Skarbimierzu w przedmiocie wezwania dłużników alimentacyjnych do stawiennictwa na wywiad, w związku z pozyskaniem wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego.

2. Nieprawidłowości, polegające na:

- 1) uzasadnianiu decyzji administracyjnych w sposób niewyczerpujący wymogów przewidzianych w art. 107 § 3 k.p.a.;
- 2) wypłacie świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie decyzji, którymi organ nie był jeszcze związany, co narusza art. 110 § 1 k.p.a.;
- 3) wydaniu decyzji administracyjnej przed upływem terminu, który został wyznaczony dla strony na zapoznanie się z aktami sprawy, uzyskanie wyjaśnień oraz złożenie wniosków, co narusza art. 10 § 1 k.p.a.;
- 4) prowadzeniu metryk spraw administracyjnych w sposób niezgodny z art. 66a § 2 k.p.a.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli powstały w związku z:

- 1) niedostatecznym nadzorem Kierownika OPS w Skarbimierzu nad realizowanymi zadaniami;
- 2) niewłaściwym stosowaniem przepisów prawa procesowego przez osoby prowadzące postępowania w zakresie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia

Jednostka kontrolowana nie wniosła zastrzeżeń do projektu wystąpienia pokontrolnego.

V. Zalecenia i wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami i nieprawidłowościami, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy poprzez zwiększenie nadzoru Kierownika OPS w Skarbimierzu nad zadaniami realizowanymi w kontrolowanym zakresie przez pracowników ośrodka;
- 2) formułowanie podstawy prawnej wydawanych decyzji administracyjnych w sposób zgodny z treścią art. 107 § 1 k.p.a.;
- 3) wzywanie wnioskodawców do uzupełnienia nieprawidłowo złożonych wniosków, zgodnie z treścią § 7 ust. 1 rozporządzenia;
- 4) bieżące monitorowanie realizacji zadań wynikających z ustawy celem poprawy czynności dokonywanych w ramach postępowań prowadzonych wobec dłużników alimentacyjnych, zgodnie z art. 5 ustawy;
- 5) bezzwłoczne wzywanie dłużników alimentacyjnych do stawienia na wywiad po wpływie wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika, celem usprawnienia działań podejmowanych wobec dłużnika alimentacyjnego;
- 6) formułowanie uzasadnień wydawanych decyzji administracyjnych w sposób zgodny z wymogami określonymi w art. 107 § 3 k.p.a.;
- 7) wypłatę należnych świadczeń przez organ po doręczeniu decyzji stronie, zgodnie z art. 110 § 1 k.p.a.;
- 8) przestrzeganie przez organ terminów przewidzianych dla strony na zapoznanie się z aktami sprawy, uzyskanie wyjaśnień oraz złożenie wniosków;
- 9) konsekwentne prowadzenie w aktach metryk spraw na przestrzeni całości toczącego się postępowania administracyjnego, zgodnie z art. 66a §3 k.p.a.;
- 10) prowadzenie metryk spraw administracyjnych w sposób zgodny z art. 66a § 2 k.p.a.

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224 ze zm.) proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia

stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie **30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu**.

- VII.** Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224 ze zm.) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Małgorzata Krajewska
Zastępca Dyrektora
Wydział Polityki Społecznej